

אינה מקודשת. ויש אומרים שתלוי הדבר במחלוקת הסוגיות ובשתי לשונות בגמרא בבכורות. וכן נחלקו בדבר בירושלמי. (ע' שער המלך אישות ה,א; בית מאיר כה,כא; חדושי הנצי"ב בכורות י: אבן האול גניבה ב,ג; שיעורי ר' שמואל לעיל נב:). ויש מי שכתב לחלק בין אם מקדשה 'מעכשיו' שאינה מקודשת (להרי"ד והרמב"ם), ובין אם מקדשה 'לאחר זמן' (עפ"י מהרי"ט אלגאזי הל' בכורות שם).

ג. גם המקדש באיסורי הנאה דרבנן אין חוששים לקדושין (פסחים ז.). ולדעת רבנו תם, דוקא בכגון חמץ דרבנן בשעות דאורייתא, אבל בשעות דרבנן — חוששים. (פרטים נוספים — ע' בפסחים ז.).

ואפילו ננקוט שגם בחמץ דרבנן ובשעות דרבנן אינה מקודשת, אפשר שבאיסור שאין לו עיקר מהתורה — מקודשת, כגון חולין שנשחטו בעזרה למאן דאמר לאו דאורייתא (עפ"י רמב"ן נח.).

ומשמע אפילו לא ידעה שהוא איסור, ואכלתו — אין חוששים לקדושין, היות והוא אסור בהנאה ואינו ברשותו של אדם, הרי זה כמקדש בדבר שאינו שלו. (עפ"י שפת אמת — פסחים ז. וע"ש באריכות בחדושי רעק"א).

ד. יש אומרים שאם יש באפרן שוה פרוטה — אשה מתקדשת באיסורי הנאה משום אפרן [כל שאינה מוטעית ואין חסרון של סמיכות דעת]. (ערמב"ן ועוד).

מכרם וקידש בדמיהם — מקודשת.

עבודת כוכבים, כיון שהיא תופסת דמיה — אף אם מכרה וקידש בדמיה אינה מקודשת. (והוא הדין לדין נסך ולעיר הנדחת וכד'). וכן הדין בפירות שביעית.

א. פרשו התוס': לאחר הביעור. ויש סוברים שלאחר הביעור אין שייך כלל התפסה בדמים, שכבר פקעה הקדושה מהפירות ואינם אלא כשאר איסורי הנאה שהמקדש בדמיהם מקודשת. (ע' בשו"ת שבט הלוי ח"ה קנב — מחלוקת הרידב"ז והגר"נ ויידענפלד).

ב. לכתחילה אסור לו לקדש אפילו בדמי איסורי הנאה. אבל אם קידש מקודשת, הואיל והדמים הללו מותרים בהנאה לאשה (ראשונים). ויש סוברים שמותר אף לכתחילה לקדש בחליפי איסורי הנאה, ולא אסרו אלא בדבר הניכר כגון לקחת פירות וכלים. או משום מצות פריה ורבייה התירו (עפ"י רש"י ע"ז נד.).

ג. לפי מה שאנו נוקטים המקדש בגזל אינה מקודשת, צריך להעמיד משנתנו כשהלוקח ידע שהם איסורי הנאה, או שמכרם לנכרי, אבל בלאו הכי הלא הדמים שבידו גזולים הם ואינה מקודשת (ראשונים).

דף נז

- קטו. א. ציפורי מצורע — מה דינן לענין איסור אכילה והנאה?
- ב. שחט את הציפור שלא באזוב / עץ ארו / שני תולעת — מה דינה?
- ג. שחטה ונמצאת טריפה — מה דינה ודין הציפור המשולחת?
- ד. היכן משלח את הציפור?
- ה. האם ישנם בעלי חיים שאסורים בהנאה מחיים?

א. ציפורי מצורע אסורות בהנאה (שעשה מכשיר — צפורים) כמכפר בחוץ — (עגלה ערופה) כשם שעשה מכשיר — (אשם מצורע) כמכפר — (שאר קרבנות) בפנים, לאסור בהנאה).
מאימתי אסורות — רבי יוחנן אמר: משעת שחיטה. ריש לקיש אמר: משעת לקיחה (כעגלה ערופה שאסורה מחיים). ומבואר בגמרא ש[לריש לקיש] שני הדבר במחלוקת תנאים. לא אמר ריש לקיש אלא אליבא דתנא דבי רבי ישמעאל, אבל לרבי שמעון ורבי יעקב — מותרות מחיים.
הציפור המשולחת מותרת לאחר שילוחה, (אם משום דרשות הכתובים, או כפי שהסיק רבא, מסברא — לא אמרה תורה שלח לתקלה).

לפרש"י, לרבי יוחנן לא נאסרה הציפור המשולחת כלל, שהרי אינה נשחטת. והתוס' כתבו שנאסרת משעת שחיטת חברתה עד השילוח. (וכן נקט הרשב"א והרי"ד).

ב. שחט את הציפור שלא באזוב, שלא בעץ ארוז, שלא בשני תולעת — רבי יעקב אומר: הואיל והוקצתה למצוותה אסורה. ורבי שמעון מתיר, הואיל ולא נשחטה כמצוותה, וכשיטתו ששחיטה שאינה ראויה לא שמה שחיטה.
ולדעת האומר ציפורי מצורע אסורות מחיים — ודאי אסורה.

ג. שחטה ונמצאת טריפה — יקח זוג לשניה והראשונה מותרת בהנאה; לדעת האומר מותרת מחיים, מדובר בין שהיתה טריפה מקודם לכן בין שנטרפה בשחיטתה, שכיון שאין כאן שחיטה — מותרת. אבל ריש לקיש מעמיד כשנמצא שהיתה טריפה בשעת לקיחה, שלא חל עליה איסור מעיקרא, מפני שלא היתה ראויה.

לפרש"י משמע שכל טריפה שנמצאת בבני מעיה, כגון ניקבו הדקין — מותרת. והתוס' והרמב"ן חולקים וסוברים שיש לחוש שמא אחר לקיחה נטרפה, ואינה מותרת אלא כגון שניטל הכבד או שאר טריפות שמלידה.

ד. עומד בעיר וזורקה חוץ לחומה, לא לים ולא למדבר. (ושלח את הצפור החיה על פני השדה).
המצורע אסור ליכנס למחנה, וטהרתו מתבצעת מחוץ לעיר. הלכך הכהן או שלוחו נושא את הצפור החיה לעיר ומשלחה חוץ לעיר (תוס').
יש מדייקים שצריך לשלחה מעיר מוקפת חומה מימות יהושע בן נון.

ה. לא מצינו בעלי חיים שאסורים לכל אדם מחיים מלבד רובע ונרבע בעדים, וכן שור הנסקל — שדינם בסקילה ואסורים. בנוסף מצינו איסור הקרבה לגבוה בבעלי חיים — במוקצה לתקרובת ע"ז ובנעבד. לפירוש רבנו תם, אף הם אינם אסורים בהנאה מחיים אלא הזהיר הכתוב שלא לשחטם כדי לאכול הבשר, רק דינם להיסקל. אבל רש"י סובר ששור הנסקל נאסר בהנאה משנגמר דינו.

דפים נז — נח

קטז. מהו מקור איסור שחיטת חולין בעזרה, ומה דינם באכילה ובהנאה?

רבי יוחנן אמר משום רבי מאיר: אמרה תורה שחוט שלי בשליך בשלך, מה שלי בשלך אסור (שחוט חוץ אסורים בהנאה — כפרש"י. והתוס' מפרשים, אין להם תורת קדשים לעלות למזבח ולפטור

הבעלים), אף שלך בשלי אסור (בהנאה. תוס': אינם ראויים ליעודם, לאכילה). אבל כרת אין בהם (כשם שיש באכילת קדשים שנשחטו בחוץ), שנאמר ואל פתח אהל מועד לא הביאו להקריב קרבן לה' — ונכרת... — על קרבן ענוש כרת, על חולין שנשחטו בעזרה אין ענוש כרת. אביי אמר: כי ירחק ממך המקום... וזבחת... ואכלת — בריחוק מקום אתה זוכה, ואוכל מה שאתה זוכה, ואי אתה זוכה במקום קרוב, ואי אתה אוכל מה שאתה זוכה במקום קרוב. ואפילו בעלי מומין שאינם ראויים לקרבן, ואפילו חיה שאינה ממין הכשר לקרבן, ואפילו עופות שאין שחיטתם מפורשת בתורה (ושחטו; ושחט אתו; ושחט אתו — זה ולא אחר). ואפילו בהנאה אסור (לכלב תשלכון אתו — אותו אתה משליך לכלב ואי אתה משליך חולין שנשחטו בעזרה). ישנה דעה הסוברת חולין שנשחטו בעזרה לאו דאורייתא אלא מדרבנן (ע' פסחים כב-כג; חולין פה), מפני הרואים שישברו שהם קדשים ונאכלים בחוץ. ומבואר בסוגיא שלדעה זו חיה שנשחטה בעזרה אינה טעונה שריפה [ומותרת בהנאה] — שהרי זו גזרה לגזרה. ולמאן דאמר דאורייתא — דין חיה כדין בהמה. לפרש"י אף החיה אסורה מדאורייתא לדעה זו. ולפירוש אחד בתוס' (בחולין פה:) אין החיה נאסרת מדאורייתא לרבי שמעון אלא מדרבנן.

דף נח

ק"ז. אלו איסורי הנאה תופסים דמיהם באיסור?

עבודת כוכבים תופסת דמיה, שהיא ודמיה / חליפיה אסורים. (והיית חרם כמהו — כל שאתה מהייה הימנה הרי הוא 'כמוהו'. ונחלקו הדעות (בע"ז נד:) האם גם חליפי חליפין אסורים או חליפיה בלבד). הקדש תופס את דמיו — שהקדושה נתפסת על הדמים וההקדש עצמו נעשה חולין. שביעית תופסת את דמיה (יובל הוא קדש תהיה לכם — כקודש התופס את דמיו). ואולם אינה יוצאת לחולין כקודש (תהיה — בהויתה תהא) אלא פירות עצמם נשארים באיסורם ואחרון אחרון נתפס, כיצד — לקח בפירות שביעית בשר — אלו ואלו מתבערים בשביעית. לקח בבשר דגים — יצא בשר נכנסו דגים. בדגים יין — יצאו דגים ונכנס יין. ופרי עצמו לעולם אסור. מהתוס' (גו: סד"ה המקדש) מבואר שמדובר לאחר זמן הביעור, שאיסור הפירות נתפס על הדמים. ואולם אין הדבר מוסכם, ויש טוברים שלאחר הביעור לא שייך כלל התפסה, כי ההתפסה שייכת רק מצד ה'הקדש' שבפירות, וזה דוקא לפני הביעור ולענין קדושת שביעית, אבל לאחר הביעור פקע ההקדש והרי הפירות כשאר איסורי הנאה שאין בהם תפיסת דמים. (ע' בשו"ת שבט הלוי (ח"ה קנב) שהביא מח' האחרונים בזה).

ק"ח. מה דין הקדושין בדברים דלהלן?

- א. המקדש בתרומות ומעשרות ומתנות.
- ב. המקדש בטבלים.
- ג. המקדש במי חטאת ובאפר חטאת.

א-ב. המקדש בתרומות ומעשרות, ובמתנות כהונה כגון זרוע לחיים וקיבה — הרי זו מקודשת, ואפילו ישראל.

מבואר בגמרא שאם 'טובת הנאה' אינה ממון, אין ישראל יכול לקדש אשה בכל אלו, שהרי אין לו